

En uavhengig, effektiv og sikker rettsstat

Maktfordelingsprinsippet er grunnleggende for vårt demokrati. Stortinget, regjeringen og domstolene utgjør de tre statsmaktene. For å sikre en rettsstat som er upartisk og rettferdig skal de tre statsmaktene være uavhengige. Likevel ser vi i dag at domstolenes uavhengighet er truet på flere områder. Domstolsadministrasjonen har ansvaret for den sentrale administrasjonen av domstolene, og skal bidra til at de er i best mulig stand til å møte sine utfordringer. Regjeringen har i dag stor innflytelse på domstolsadministrasjonen, og dermed forvaltningen av domstolene. Denne tilknytningen til regjeringen undergraver prinsippet om at domstolene skal være helt frie fra politisk innflytelse. For å sikre reell uavhengighet bør modellen for administrasjonen av domstoler i Norge endres, slik at de øvrige statsmaktens innflytelse reduseres til et minimum.

En annen utfordring for domstolenes uavhengighet ligger i budsjettprosessen. I dag fastsettes domstolenes budsjett gjennom statsbudsjettet. Dette innebærer at politiske hensyn kan påvirke hvordan domstolene opererer i praksis. For å motvirke denne påvirkningen bør budsjettet for domstolene endres til en modell hvor Domstoladministrasjonen gis en mer aktiv rolle i budsjettforhandlingene. Dette vil sikre at domstolene kan utføre sitt arbeid uten å være avhengige av skiftende politiske prioriteringer.

Videre er dagens saksbehandlingssystemer i det offentlige preget av fragmentering og mangel på samarbeid. Domstolene, politiet og andre offentlige organer benytter ulike systemer som i liten grad snakker sammen. For eksempel bruker domstolene Lovisa, mens politiet bruker Basisløsninger (BL), og Statens innkrevingsentral og de alminnelige namsmennene bruker SIAN. Denne mangelen på samhandling skaper unødvendig byråkrati og ineffektivitet. Et felles saksbehandlingssystem for flere statlige virksomheter kan føre til store besparelser og bedre ressursutnyttelse. Samtidig er det avgjørende at de forskjellige databasene holdes adskilt, slik at sensitive opplysninger ikke deles på tvers av ulike myndigheter uten tydelig hjemmel.

Å sikre sannferdighet og integritet i domstolsystemet er av stor viktighet for rettssikkerhetsprinsippet. Beskyttelse av sensitive data er derfor avgjørende. Selv om flere offentlige virksomheter har gode retningslinjer for håndtering av sensitive data, har ansatte ofte tilgang til informasjon uten at det nødvendigvis er knyttet direkte til deres arbeidsoppgaver. For å sikre at sensitive opplysninger kun behandles når det er et tjenestemessig behov, bør kontrollen med tilgangen forbedres på en måte som balanserer tillit og sikkerhet. I politiet er det satt i verk rutiner som skal kontrollere at ansatte ikke får tilgang til informasjon de ikke har tjenestemessig behov for å se, noe som gir et visst vern mot misbruk. En slik kontroll bør innføres i flere offentlige instanser. I tillegg kan det vurderes å implementere mekanismer som krever at ansatte begrunner tilgangen når de

søker innsyn i saker de ikke er direkte involvert i. Dette vil bidra til at informasjon brukes på riktig måte uten å skape unødvendige hindringer i arbeidsflyten.

Møre og Romsdal Unge Høyre vil:

- sikre og styrke eksisterende rettssteder
- redusere Stortinget og Regjeringens innflytelse på forvaltningen av Norges domstoler
- endre budsjettprosessen til Norges domstoler til å tilsvare modellen «Drøftelser mellom Domstoladministrasjonen og regjeringen»
- at domstolene, politiet og andre offentlige virksomheter får et felles saksbehandlingssystem, med adskilte databaser
- innføre krav om at alle som gjør arbeid for eller i Norges domstoler må levere en utvidet og uttømmende politiattest
- innføre krav om at alle ansatte i Norges domstoler sikkerhetsklareres
- innføre strengere kontroll med offentlige ansattes tilgang til sensitive data, basert på tjenestemessig behov